

Vikande illusionism

Tillnyktringen efter Genèvekonferensen fortsätter. Den tanklösa optimismens stormande applåder hälsade de vänliga uttrycken och de intetsägande resolutionerna på konferensen — nu, efter två veckor, börjar eftertanken och realismen vinna terräng, inte minst efter Bulganiens betonande av ståndpunkternas oförenlighet. Festererna i Moskva och det ständigt utökade reseprogrammet kan i längden inte dölja det enkla faktum att ingenting uppnåddes i Genève. Till bevisen för att en rationell debatt börjar efterträda körsången hör ett meningsutbyte i Manchester Guardian mellan den liberala internationalens ordförande Salvador de Madariaga och tidningens redaktion.

Madariaga påstår att Genèvekonferensen långtifrån att vara en framgång för demokratierna och en vinst för fredssträvandet betydde en stor seger för kommunismen. Västerås två centrala fordringar, frihet för Östtyskland och i andra hand för alla de av Ryssland undertryckta folken samt avveckling av den ryssinspirerade kommunistverksamheten i de demokratiska staterna, framfördes utan tillräcklig kraft; "i själva verket tycktes amerikanen Eisenhower antyda för ryssarna att han kände sig tvungen att beröra dessa båda otrevliga saker och hoppades att inte därigenom irriterade någon". Resultatet blev att dessa frågor snabbt fördes åt sidan av Bulgani och att absolut intet uppnåddes. I fråga om nedrustning och kollektiv säkerhet var ryssarna mera villiga att diskutera, men deras program innebär att de själva skulle bli överlägsna (om den orimliga tanken på förbud för atomvapen genomfördes) och att det bestående läget i öster erkännes för framtiden; det kan tilläggas att även det fria Europas försvar skulle demoleras genom Atlantpaktens slopande och den amerikanska militärens bortdragande. Slutligen har Eisenhower gjort den ryska propagandan en väldig tjänst genom att vitsorda ärligheten i de ryska statsmännens försäkringar. Västerås uppträdande på konferensen kan förklaras blott som "resultatet av påtryckning från en okunnig och känslöbestämd folkopinion".

Manchester Guardian, som tidigare prisat konferensen — om också inte med så aningslös

slapphet som t. ex. flertalet svenska tidningar — tar avstånd från Madariaga så halvhjärtat och tveksamt att man nästan får intrycket av ett instämmande. Det är väl värt att något närmare relatera och diskutera vad denna utmärkte tidning har att säga.

Konferensen har varit av värde därför att den dämpat heten i den kommunistiska propagandan, skriver tidningen, och denna hets kunde eljest ha lett till ett världskrig. Emot denna sats vill man blott göra den reservationen att efter allt att döma och enligt alla observatörers uppfattning konferensen, och den vänliga tonen vid denna, snarare var följden av än orsaken till en omläggning av den ryska taktiken — vad nu än denna omläggning från hets till avspänningsoffensiv i grunden beror på.

Vilka konkreta fördelar har då uppnåtts? Tidningen pekar på tre: ryssarna har släppt sitt krav på att avrustningen skall börja med atomvapen, de har likaledes avstått från fordran på omedelbar upplösning av Atlantpaktens, och de har framfört tanken på begränsning av antalet utländska trupper i Tyskland. Intet kunde bättre visa konferensens resultatlöshet än detta försök att hävda dess framgång. Vad som här omtalas är ju blott små skiftningar i den ryska propagandan. Skall västmakterna rent av vara tacksamma för att ryssarna inte begär förbud blott mot atomvapen och att de inte kräver Atlantpaktens upplösning omedelbart, utan först om ett par år? I så fall är Västerås inte bara på defensiv, utan på reträtt.

I den fråga som Västerås koncentrerat sig på, fria val i Östtyskland, erkänner emellertid tidningen att intet vunnits. Ryssarna har smusslat (hedged) på den punkten. Men det är möjligt att de ger vika vid utrikesministerkonferensen i oktober; annars är denna konferens förfelad. Detta påstående i Englands främsta tidning är värt att understryka. Tror man verkligen att ryssarna skall ge vika? Inte ett ord i Genève tydde på att en så oerhörd och otrolig eftergift ens framstår som en svag möjlighet. Då ryssarna talar om Tysklands framtida enande menar de helt enkelt att Tyskland, liksom hela världen, en gång skall enas under

kommunismen — det framgår med all tydlighet av rysk radio och rysk press.

Till slut skriver tidningen att kanske ryssarna ändrat sinne, kanske vill de verklig avspänning, inte bara driva avspänningspropaganda. Detta låter sig sägas, men frågan kan inte besvaras; om Västerås faller undan är det självfallet att den ryska offensiven skärpes. Därför blir tidningens reella och egentliga slutsats att Västerås ännu inte förlorat något väsentligt (material) och att "Västerås försvar måste hållas i orubbat skick". Detta är, dess bättre, hållbara slutsatser mitt i fraseras tumult.